

Психологічна служба у закладі освіти.

Психічне здоров'я та психологічне благополуччя студентів, педагогічних працівників та інших учасників освітнього процесу є важливою умовою реалізації права на освіту, безпечного розвитку та повноцінної участі в освітньому процесі, виконання освітніх і виховних завдань, а також формування безпечного освітнього середовища.

Основним завданням психологічної служби освітнього закладу у 2026/2027 навчальному році є:

Створення сприятливих соціально-психологічних умов для навчання, професійного становлення, особистісного розвитку та психологічного благополуччя студентів; забезпечення психологічного супроводу освітнього процесу, підтримка учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану, профілактика деструктивної поведінки, насильства, булінгу та емоційного виснаження.

Забезпечення доступної, своєчасної та професійно обґрунтованої психологічної і соціально-педагогічної підтримки відповідно до потреб конкретного студента, педагогічного працівника або іншого учасника освітнього процесу, з урахуванням безпекової ситуації, кадрової спроможності закладу освіти.

Психологічне забезпечення освітнього процесу відповідно до цілей та завдань освітньої діяльності, сприяння всебічному особистісному і соціальному розвитку його учасників та захист їх психічного здоров'я і соціального благополуччя.

Практичний психолог училища сприяє:

- Забезпеченню виконання освітніх та виховних завдань з профілактики стресів, збереження психологічного здоров'я всіх учасників освітнього процесу, формування моделі бажаної поведінки, усвідомлення основних рис відповідальної поведінки, повноцінного розвитку особистості, створенню умов для мотивації до самовиховання й саморозвитку, формуванню психологічної стійкості учасників освітнього процесу.

- формуванню у студентів відповідальної та безпечної поведінки в ситуаціях ризику, навичок здорового способу життя, збереження репродуктивного здоров'я, готовності до самореалізації;
- формуванню соціально-комунікативної компетентності ;
- упередженню та профілактиці професійного вигорання педагогічних працівників;
- формуванню психологічної готовності учасників освітнього процесу до взаємодії в інклюзивному середовищі з особами з особливими освітніми потребами;
- формуванню психологічної культури учасників освітнього процесу;
- попередженню будь-яких видів і форм насильства та конфліктів;
- формуванню небайдужого ставлення до постраждалих, усвідомлення необхідності невідкладного інформування педагогів про випадки домашнього насильства і конфліктів серед студентів, що стали їм відомі.

Організація багаторівневої психосоціальної та психологічної допомоги.

- У 2026/2027 навчальному році організацію діяльності психологічної служби в закладах та установах освіти доцільно здійснювати з урахуванням багаторівневого підходу до надання психологічної та психосоціальної підтримки, який передбачає поєднання універсальної профілактики, психосоціальної підтримки, цілеспрямованої психологічної допомоги та, за потреби, перенаправлення до інших надавачів послуг залежно від характеру та інтенсивності потреб учасника освітнього процесу.
- Застосування багаторівневого підходу має сприяти чіткому розмежуванню ролей керівника закладу (установи) освіти, педагогічних і науково-педагогічних працівників, практичних психологів, соціальних педагогів та інших суб'єктів системи підтримки. Працівники психологічної служби виконують професійні функції відповідно до законодавства, взаємодіють з іншими працівниками закладу освіти та, за потреби, сприяють перенаправленню учасника освітнього процесу до відповідного надавача послуг.
- **Перший рівень** охоплює всіх учасників освітнього процесу та спрямований на формування психологічно безпечного освітнього середовища, психоедукацію та універсальну профілактику.
- Завданням першого рівня є створення такого освітнього середовища, у якому потреба учасника освітнього процесу в додатковій підтримці може бути своєчасно помічена та за потреби передана для розгляду відповідному працівникові психологічної служби.
- **Другий рівень** передбачає психосоціальну підтримку в освітньому середовищі та спрямований на своєчасне реагування на труднощі, які не потребують спеціалізованого психологічного втручання.
- Працівники психологічної служби на цьому рівні здійснюють професійну підтримку педагогічних, консультують щодо оптимальних способів реагування та, за потреби, визначають необхідність переходу до іншого рівня допомоги.
- У разі виявлення стійких психосоціальних, емоційних чи поведінкових труднощів учасника освітнього процесу доцільно звернутися до відповідного працівника психологічної служби для визначення подальшого рівня підтримки.
- **Третій рівень** передбачає цілеспрямовану психологічну та психосоціальну допомогу працівниками психологічної служби відповідно до їхньої професійної компетентності.
- Практичні психологи здійснюють психологічне консультування, кризові психологічні втручання та психодіагностичні заходи із застосуванням валідизованих та адаптованих методик відповідно до професійної потреби, конкретного запиту та визначеної мети.

Профілактична робота має бути спрямована не на пошук проблем у стані чи поведінці студентів, а на формування в освітньому середовищі культури звернення по допомогу, підтримувальних взаємин, навичок емоційної саморегуляції, подолання кризових ситуацій та розпізнавання ознак погіршення психічного стану.

Соціальний педагог училища здійснює:

- соціально-педагогічний супровід студентів, колективу та осіб, які потребують піклування чи перебувають у складних життєвих обставинах;
- просвітницьку та профілактичну роботу серед учасників освітнього процесу з питань запобігання та протидії домашньому насильству, злочинності, алкоголізму, наркоманії тощо;
- вивчення та аналіз соціальних умов розвитку студентів, мікроколективу (навчальної групи).

Принципами діяльності психологічної служби є:

- науковість, цілісність і наступність, професійна компетентність та відповідальність; індивідуальний підхід;
- доступність соціально-педагогічних та психологічних послуг (допомоги);
- міждисциплінарність, комплексність і системність у здійсненні професійної діяльності; добровільність;
- людиноцентризм та партнерство;
- конфіденційність;
- дотримання норм професійної етики.

Професійна підтримка працівників психологічної служби

Професійна підтримка працівників психологічної служби має сприяти підвищенню якості допомоги, дотриманню професійної етики, розвитку професійних компетентностей та профілактиці професійного виснаження.

Особливості діяльності практичного психолога та соціального педагога

Під час планування діяльності необхідно розмежовувати функції практичного психолога і соціального педагога та уникати дублювання роботи.

Практичний психолог здійснює психологічне забезпечення освітнього процесу, психологічне оцінювання і психодіагностику у межах професійної потреби, психологічне консультування, профілактичну та корекційно-розвиткову роботу, психологічний супровід і підтримку учасників освітнього процесу.

Соціальний педагог здійснює соціально-педагогічний супровід, працює з чинниками соціального середовища, забезпечує взаємодію із сім'єю та відповідними службами, сприяє захисту прав та інтересів здобувачів освіти у межах компетентності, профілактиці соціального неблагополуччя та доступу до необхідних послуг.

У складних випадках робота практичного психолога і соціального педагога має бути узгодженою, із визначенням відповідальності за конкретні дії та без дублювання втручань і документації.

Напрями діяльності працівників психологічної служби:

діагностика - виявлення причин труднощів у навчанні, інтелектуальному розвитку, соціально--психологічній адаптації; вивчення та визначення індивідуальних особливостей динаміки розвитку особистості, потенційних можливостей в освітньому процесі, професійному самовизначенні;

профілактика - своєчасне попередження відхилень у розвитку та становленні особистості, міжособистісних стосунків, запобігання конфліктним ситуаціям в освітньому процесі;

корекція - усунення виявлених труднощів соціально-психічного розвитку студентів, зниження ризиків проблем адаптації до освітнього середовища, схильності до залежностей та правопорушень, різних форм девіантної поведінки;

навчальна діяльність - форма активного співробітництва, направлена на удосконалення, розвиток, формування особистості;

консультування - багатофункціональний вид індивідуальної та групової роботи, спрямований на вирішення запитів, з якими звертаються учасники освітнього процесу;

зв'язки з громадськістю - діяльність, спрямована на досягнення взаєморозуміння, співпрацю між окремими особами, колективами, соціальними групами, організаціями, державними органами управління;

просвіта - формування психологічної та соціальної компетентності учасників освітнього процесу.